

**Програма
вступного фахового випробування
з російської мови**

при вступі на навчання
для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня “**Спеціаліст**”
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня “**Бакалавр**”

Напрямок підготовки 7.020303 філологія

Спеціальність Мова і література: російська

Пояснювальна записка

Метою іспиту є перевірка знань з теорії та історії російської мови.

Вступне випробування проводиться в усній формі.

Абітурієнт повинен поєднувати теоретичну підготовку з дисципліни «російська мова» і практичні вміння й навички. Він має вільно володіти чотирма видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, говорінням, читанням, письмом) як засобами спілкування і як засобами здійснення педагогічної та наукової діяльності.

Абітурієнт повинен показати:

- знання основних одиниць і рівнів мови, їхніх ознак і взаємозв'язків, а також теорії російської мови в межах наведеної нижче програми;
- знання основних проблем теорії та історії російської мови;
- знання основних правил літературного редагування;
- загальну грамотність, дотримання норм сучасної російської літературної мови: орфоепічних, лексичних, граматичних, орфографічних і пунктуаційних;
- вміння ідентифікувати, диференціювати та класифікувати мовні явища;
- вміння проводити лінгвістичний аналіз мовних одиниць різних рівнів, застосовуючи при цьому здобути теоретичні знання;
- вміння орієнтуватись у теоретичних засадах різних галузей лінгвістики;
- вміння застосовувати сучасні методи лінгвістичних досліджень для аналізу мовних явищ.

ПРОГРАММА ВСТУПИТЕЛЬНОГО ЭКЗАМЕНА ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ

Фонетика. Орфоэпия.

Методы изучения фонетики. Звуковое членение речи. Фонетическая транскрипция. Гласные и согласные звуки. Классификация согласных звуков. Классификация гласных звуков. Слог. Ударение. Интонация. Понятие фонемы. Система фонем русского языка. Фонологическая система русского литературного языка. Фонологические школы. Сильные и слабые позиции фонем. Дифференциальные и интегральные признаки фонем. Фонетические чередования.

Орфоэпические нормы русского языка (в области гласных, в области согласных, заимствованных слов).

Графика. Орфография

Принципы русской графики. Принципы русской орфографии. Слитные, отдельные и дефисные написания слов. Правила переноса слов. Употребление прописных и строчных букв.

Лексикология. Фразеология

Слово как основная номинативная единица языка, форма и значение слова, структура значения слова, типы лексического значения слова. Однозначные и многозначные слова. Лексико-семантическая парадигматика (омонимы, синонимы, антонимы, паронимы, тематические и гиперонимические группы, семантические поля). Исконно русская и заимствованная лексика; славянские и иноязычные заимствования. Общепринятая лексика и лексика ограниченного употребления (диалектизмы, профессионализмы, жаргонизмы, арг). Устаревшая и новая лексика.

Фразеологизм как косвенно-номинативная единица языка. Типы фразеологизмов.

Лексикография. Типы словарей.

Морфемика. Дериватология

Морфема. Морф. Алломорфы и варианты морфов. Классификация морфем. Функции морфем. Исторические изменения в основах слов.

Предмет дериватологии. Комплексные единицы словообразования: семантические (словообразовательное значение, словообразовательный тип, словообразовательная модель, словообразовательная категория) и структурные (словообразовательная пара словообразовательная цепочка, словообразовательная парадигма, словообразовательное гнездо). Способы словообразования.

Морфология

Морфология как раздел грамматики. Грамматическое значение слова. Грамматическая категория. Классификация частей речи.

Имя существительное. Лексико-грамматические разряды ИС (нарицательные и собственные, одушевленные и неодушевленные, личные и неличные, конкретные, вещественные, собирательные и абстрактные ИС). Грамматические категории ИС (категория рода, категория числа, категория падежа). Типы склонения ИС.

Имя прилагательное. Лексико-грамматические разряды ИП (качественные, относительные, притяжательные ИП). Морфологические категории ИП (полные / краткие прилагательные, категория степеней сравнения). Типы склонения ИП.

Имя числительное. Лексико-грамматические разряды числительных. Склонение числительных.

Местоимение. Грамматические разряды местоимений. Склонение местоимений.

Глагол. Формы глагола. Классы глаголов. Морфологические категории глагола (категория вида, категория личности / безличности, категория залога, категория наклонения, категория времени, категория лица, категория числа, категория рода). Причастие и деепричастие как особые формы глагола.

Наречие. Лексико-грамматические разряды наречий. Степени сравнения наречий. Особенности категории состояния как части речи. Лексико-грамматические классы безлично-предикативных слов.

Модальные слова. Служебные части речи: предлог, союз, частица.

Междометие.

Синтаксис

Предмет синтаксиса. Синтаксические средства.

Словосочетание. Типы связи слов в словосочетании. Типы словосочетаний.

Предложение. Понятие предикативности. Актуальное членение предложений. Типы предложений.

Простое предложение. Двусоставные предложения. Главные члены предложения. Типы односоставных предложений. Нечленимые предложения. Структура распространенного предложения. Классификация второстепенных членов предложения. Полные и неполные предложения. Осложненные предложения. Конструкции, не входящие в структуру предложения (обращение, «именительный представления», вводные конструкции, вставные конструкции, междометия).

Литература

1. Аванесов Р.И. Фонетика современного русского литературного языка. – М., 1956.
2. Белошапкова В.А. Современный русский язык. Синтаксис. – М., 1977.
3. Бондарко А.В. Теория морфологических категорий. – Л., 1976.
4. Бондарко А.В., Буланин Л.Л. Русский глагол. – Л., 1967.
5. Бондарко Л.В. Звуковой строй современного русского языка. – М., 1977.
6. Валгина Н.С., Светлышева В.Н. Орфография и пунктуация: Справочник. – М., 1996;
7. Виноградов В.В. Русский язык. – М., 1972.
8. Земская Е.А. Современный русский язык. Словообразование. – М., 1973.
9. Иванова В.Ф. Современный русский язык. Графика и орфография. – М., 1976.
10. Ковтунова И.И. Современный русский язык. Порядок слов и актуальное членение предложения. – М., 1976
11. Лопатин В.В. Русская словообразовательная морфемика. Проблемы и принципы описания. – М., 1977;
12. Пешковский А.М. Русский синтаксис в научном освещении. – М., 1956.
13. Прокопович Н.Н. Словосочетание в современном русском литературном языке. – М., 1966.
14. Русская грамматика: В 2 т. М., 1980.
15. Современный русский язык / Под ред. В.А. Белошапковой. – М., 1997.
16. Современный русский язык. Учеб. для студентов пед. ин-тов по спец. № 2101 «Рус. яз. и лит.» В 3 ч. / Н. М. Шанский, В. В. Иванов и др. — 2-е изд., испр. и доп.— М.: Просвещение, 1987.
17. Современный русский язык: Учебное пособие для студентов вузов педагогического профиля (под ред. Леканта П.А.). – М., 2001.
18. Улуханов И.С. Словообразовательная семантика в русском языке и принципы ее описания. – М., 1977.
19. Фомина М.И. Современный русский язык. Лексикология. – М., 1983.
20. Шанский Н. М. Лексикология современного русского языка. – М., 1972.
21. Шанский Н. М. Очерки по русскому словообразованию. – М., 1968.
22. Шанский Н.М. Лексикология современного русского языка. – М., 1972.
23. Шмелев Д.Н. Современный русский язык. Лексика. – М., 1977.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

відповідей абітурієнтів Інституту іноземної філології
на вступному фаховому випробуванні з російської мови.

<i>Рівень</i>	<i>Кількісна характеристика рівня</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>
Низький	100-123 бали	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Зовсім відсутнє уміння міркувати. Абітурієнт не володіє навичками лінгвістичного аналізу.
Задовільний	124-149 балів	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, знання відтворюються на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання. Абітурієнт погано володіє навичками лінгвістичного аналізу.
Достатній	150-174 бали	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білету. Лінгвістичний аналіз мовних одиниць виконується з певними неточностями.
Високий	175-200 балів	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризується логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них. Лінгвістичний аналіз супроводжується ґрунтовним поясненням. Абітурієнт без помилок аналізує мовні одиниці різних рівнів.